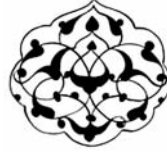

KONYA SAHİP ATA KÜLLİYESİ VE VAKIF MÜZESİ

Kenan DOĞAN*

Özet

Anadolu Selçuklu Devletine başkentlik yapan Konya'nın, dört bir tarafı Anadolu Selçuklularının seçkin eserleri ile donatılmıştır. Bu eserlerden birisi de Sahip Ata Külliyesi'dir. Konya'nın Meram İlçesi Sahip Ata Mahallesinde bulunan külliye, 2006 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilerek, hankâh ve türbe kısmı müze olarak; cami ve hamam bölümleri ise asıl amacına uygun olarak hizmete açılmıştır. Müze içerisinde Anadolu Selçuklu, Beylikler, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait yazma eserler, ahşap ve madeni malzeme, halı ve kilim eserlerinin yanı sıra Sakal-ı Şerif ve Kâbe örtüsü gibi kutsal emanetlerde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler:

Konya, Sahip Ata Vakıf Müzesi, Sahip Ata Külliyesi, Sahip Ata, Hankâh.

KONYA SAHİP ATA KÜLLİYE AND WAQF MUSEUM

Abstract

Since Konya was the capital of the Seljuq State, Seljukid masterpieces adorned the entire city. One of these masterpieces is the Sahip Ata Complex (külliye). The General Directorate of Foundations in 2006 restored this külliye situated in Meram, a town of Konya. The dervish lodge(hankâh) and shrine parts are opened as a museum, whereas the mosque and the turkish bath are given back to public use. The museum contains manuscripts, woodwork, metal items carpets and rugs, as well as sacred relics such as the Sakal-ı Serif and the cover of Kaaba dated from the Seljuk, Beylik period and the Ottoman and Republican eras.

Keywords:

Konya, Sahip Ata Waqf Museum, the Complex of Sahip Ata, Sahip Ata, Hankâh.

* Müze Araştırmacısı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Konya Vakıflar Bölge Müdürlüğü;

Giriş

Türklerin Geç Bizans Dönemi kenti olan İkonium'dan Türkleştirdikleri Konya, asırlardır çok sayıda medeniyete ev sahipliği yapan bir şehirdir. Çatal Höyük'te M.Ö 7000'li yıllara ulaşan iskân, Konya merkeze yakın Karahöyük'te de ona yakın zamana kadar inmektedir. (Tuncer 1998: 7)

Bu medeniyet beşiğinden, Hititler, Frygler, Lidyalılar, Persler, Roma, Bizans ve İslam devletleri gelip geçmiş ve son olarak Türk devletlerine yurt olmuştur.

Anadolu, Türkler tarafından XI. yüzyıldan itibaren fethedilmeye başlanmıştır. İlk olarak Konya 1069 yılında Sandık Bey tarafından ele geçirilmiş ancak bu hakimiyet uzun sürmemiştir (Önder 1962: 13). 1071'de Malazgirt Meydan Muharebesi ile Anadolu kapıları Türklere tamamen açılmış ve 1074'te Konya, Süleyman Şah tarafından alınmıştır. 1076 yılında Süleyman Şah Konya'yı başkent yapmış ve Bağdat halifesinin sultanlık vermesiyle İstiklal Menşurunu⁽¹⁾ okutarak Anadolu Selçuklu Devleti resmen kurmuştur (Önder 1962: 14–15). Bu tarihten sonra Konya sanatın, ticaretin ve bilimin merkezi olmuş ve her geçen gün önemini artırmıştır.

Konya siyasi tarihi, XIII. yüzyılda bir önceki yüzyıla kıyas kabul etmez derecede karmaşıktır. Yüzyılın ikinci yarısında gerek Baycu gerek diğer Moğol kumandanlarının dâhil oldukları güç, Selçuklu idaresini giderek silmiştir. XIII. yüzyıl son çeyreğinde iç çatışmaların ortaya çıkmasından Karamanoğulları yararlanmış ve Konya'ya hâkim olmuştur (Tuncer 1998:16).

Karamanoğulları 1327'de Konya'ya kesin olarak yerleşmiş, merkezi de Konya'ya taşımışlardır (Önder 1962: 24). Karama-

noğulları Osmanlı Devleti ile sürekli çekişme içerisinde bulunmuş birçok kez karşı karşıya gelinmiştir. Bunun sebebi, her iki devletin de genişleme siyasetidir. Bu sürekli süren karmaşaya bir son vermek için Fatih Sultan Mehmet 1466 yılında Mahmut Paşa kumandasında büyük bir ordu göndererek Konya ve civarını topraklarına katmıştır (Önder 1962: 27).

Osmanlı Devleti döneminde hac yolu üzerinde olması ve Mevleviliğin merkezi konumunda bulunmasıyla önemini koruyan Konya, kurtuluş Savaşında cephe gerisinde bir depo ve karargâh görevi üstlenmiştir (Önder 1962: 24).

Sahip Ata Hanikahı

1. Menşur; Arapça "neşrolunmuş, dağıtılmış, yayılmış" anlamı yanında " padişahın verdiği vezirlik, müşirlük veya kazilkuatlık rüt belerinin tevcihi havi ferman" anlamına gelmektedir. Burada ferman anlamı kullanılmıştır.

1. Sahip Ata Külliyesi:

Anadolu Selçuklu Dönemi vezirlerinden Hacı Ebu-bekir-zâde Hüseyinoğlu Sahip Ata Fahreddin Ali⁽²⁾ tarafından yaptırılan külliye; cami, türbe, hankâh, çifte hamam, çeşme ve dükkânlardan oluşur. Larende Caddesi üzerinde yer alan külliyenin inşasına ilkin 656 H./1258 M. yılında caminin yapımı ile başlanmış ve bu inşa 682 H./1283 M. de (Yavaş 2007:7) türbenin yenilenmesi ile tamamlanmıştır. Külliye yerleşim planına göre; cami, caminin kuzey-doğu köşesinde bağısız konumda çeşme, caminin güneyinde mihrap duvarına bitişik inşa edilmiş türbe, türbenin güney bitişğinde hankâh, hankâhın doğu cephesinde dükkânlar ve yol aşırı karşısında da çifte hamam yer alır. Günümüzde Külliye'nin vakfiyesi mevcut olmamakla birlikte, 1280 H./1863 M. tarihli bir şer'iyye sicil kaydında vakfın o yıllardaki müteveli heyetinin, külliye'nin 677 H./1278 M. tarihli vakfiyesini ellerinde bulundurduğunu belirtir. Ancak bugün akıbeti hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır (Yavaş 2007: 94).

Cami: Cami, eski Konya surunun Larende Kapısı civarında olduğu için "Larende Camii" olarak da tanınmaktadır (Uğur vd. 1934: 36). Yapı, Sultan II. İzzettin Keykavus'un hüküm yıllarında 656 H./1258 M. yılında Sahip Ata Fahreddin Ali tarafından yaptırılmıştır. Taç kapı üzerinde yer alan batıdaki sebilin mukarnas köşe dolgusundaki madalyonlarda mimarının ismi belirtilmiştir. Madalyonların batıda olanında "Amelehu Kölük" diğeri ise "Bin Abdullah" yazılıdır. Bu kişi, Ortodoks iken İslamiyet'i seçerek Müslüman olmuş, sarayda nakkaşlık ve mimarlık yapmış, daha sonra Sahip Ata'nın yaptırdığı birçok eserde imzası olan bir mimardır (Önder 1962: 88). İlk cami 1871 yılında yıldırım düşmesi sonucunda tahrip olduğundan bu yıllarda yenilenerek bugünkü şeklini almıştır (Konyalı 1964: 512). Mimar Kölük'ün yapmış olduğu cami, mihrap önü kubbeli olup daha geniş ve taç kapıya kadar uzandığı düşünülmektedir (Akok 1972: 7).

Ancak yapının çeşitli bölümlerinde değişikliğe gidilmiş ve caminin ebatları küçültülmüştür. Bu anlamda bizim düşüncemiz Selçuklu yapılarındaki taç

kapıların cephelere oranları düşünüldüğünde, genel anlamda 1/3 veya 1/5 oranında taç kapıların yerleştirildiğini gözlemlemekteyiz. Burada taç kapı 1/3 cephe düzenlemesinde yerleştirildiği düşünülürse 9.55 m. genişliğindeki taç kapının üç katı büyüklükte yani 29 m. civarında bir genişliğin olması söz konusudur.

Yangından sonra orijinal kısımlardan; taç kapı, mihrap ve mihrabın yer aldığı duvar ve iki yanındaki fil ayağı şeklindeki payandalar kalmıştır. Bazı araştırmacılar Sivas Gök Medrese, Erzurum Çifte Minareli Medrese gibi yapıları düşünerek bugünkü cami ile taç kapı arasındaki kalan kısımda bir medresenin olabileceğini ifade etmektedirler (Akok 1972: 6). 1825 tarihli şer'iyye sicilinde "...ekseni derunu cami olan karlık tamiri için 1600 kuruş..." ifadesi burada da Beyşehir Eşrefoğlu Camisinde bulunan kar kuyusuna benzer bir durumun da olduğunu göstermektedir (Yavaş 2007: 127). Cami, gerek doğal afetler sonucunda gerek zamanla yapılan müdahalelerle önemli değişikliğe uğramış ve kapsamlı onarımlar geçirmiştir. Caminin tamiri ile ilgili ilk belge Konya kadısına gönderilen 978 H./1570 M. tarihli fermanıdır. Bunun dışında Osmanlı döneminde 1702, 1825, 1848 tarihlerinde de ayrı ayrı onarımlar görmüştür.

Hankâh: Hankâh büyük merkezlerde yer alan ve genellikle şeyhin, pîrin türbesi bulunan geniş programlı tarikat yapılarına denir. Eşik anlamına da gelen "hankâh" Farsça'dan gelen bir kelime olup, bir yüceltme ve onurlandırma ifadesi olarak kullanılmıştır. İlahi kelimesi ile birlikte kullanıldığında "Allah'ın Katı" şeklinde bir mana kazanır. Hankâhlar birer dergâhtırlar (Karpuz 2004: 95).

Sahip Ata hankâhı plan olarak XIII. yüzyılın bilinen Selçuklu tekke ve hankâhları arasında en büyüğü ve simetriği olanıdır. Mimarı belli olmayan bu abidevi eserin Merv ve Tirmiz bölgelerindeki XI ve XIII. yüzyıllara ait merkezi kubbeli ve aksiyal eyvanlı Orta Asya evleri ile yakın benzerliği oldukça dikkat çekicidir. (Önge 1984: 285) Yapım tarihi doğuda yer alan taç kapının kapı açıklığı üzerindeki dilimli kemer içerisinde yer alan dokuz satırlık inşa kitabesinden anlaşılmaktadır.

2. Anadolu Selçuklu Devleti'nde üst düzey yöneticilik ve devletin sıkıntılı günlerinde uzun bir dönem vezirlik yapan Fahrettin Ali'nin nerede ve hangi tarihte doğduğu bilinmemektedir. Kitabelerden ve vakfiyelerden anlaşıldığı üzere Konyalı olup babasının adı Hüseyin, dedesinin adı ise Elhac Ebûbekir olduğu anlaşılmaktadır. Sahip Ata Fahrettin Ali'nin ismine tarih sayfasında ilkin 1246 yılında, II. İzzettin Keykavus tarafından Pervanelik (Ferman Nazırı) görevine getirilmesiyle rastlanır. 1250 yılında Akşehir'de yaptırdığı Taş Medresesinin kitabesinde Emir-i Dâd (Adalet Nazırı) ifadesi geçmektedir. Dolayısıyla Emir-i Dâd görevine bu tarihten önce getirilmiştir. 1258 yılında ise Vezirlik makamına getirilmiştir. 1271 yılına kadar bu görevde iken aynı yıl görevden alınarak Çorumdaki Osmancık Kalesine hapsedirilmiştir. Belli bir süre burada kalan Sahip Ata Fahrettin Ali, 1274 yılında suçsuz olduğu anlaşıncı eski görevine getirilmiştir. 1282-1283 yılları civarında vezirlikten çekilen Sahip Ata Fahrettin Ali, Akşehir'in Nadir Köyünde bulunan evinde istirahatata çekilerek ömrünün sonuna kadar (1285) burada yaşamıştır. Hizmet ettiği süre içerisinde Fahrettin Aliye bazı unvan ve lakaplar verilir. Bu unvanlar ise Sahip Ata (Sahip, üst düzey yöneticilere verilen bir unvan olup; Ata ise: aziz ve muhterem gibi anlamını içermektedir.), Ebul Hayrat (Hayırların Babası) ve Hoca (Kemalât ehline ve yüksek makamlardaki kişilere verilen unvandır) unvanlarıdır (Uğur vd. 1934: 24-33).

Kitabenin Türkçe okunuşu şöyledir: “Allah bana kâfidir. Bu mübarek tekke Allah’ın salih kullarına konak ve muttaki suffa eshabına oturak olmak üzere büyük sultan, âlemde Allah’ın gölgesi, din ve dünyanın yardımcısı, fetih babası, müminlerin emrinin burhanı, büyük sultan, Kılıç Arslan Oğlu Keyhüsrev’in zamanında, (Allah mülkünü daim, devletini kaim etsin), devleti günlerinde, latif tanrının rahmetini özleyen zayıf kulu Hacı Ebubekir oğlu Hüseyin oğlu Ali tarafından 678 senesi aylarında bina ve inşa edildi, Allah kabul eyleye” ifadesi yazılıdır (Uğur vd. 1934: 47).

Buradan da anlaşıldığı gibi yapı 678 H./1279 M. yılında III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde Sahip Ata Fahrettin Ali tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Sahip Ata’nın birçok yapısında ve Sahip Ata Camii’nin de mimarı olan Mimar Kölük, aynı tarihte İnce Minareli Medrese’nin yapımıyla meşgul olduğu için buranın inşasında görev almadığı ismini bilemediğimiz başka bir mimar tarafından yapıldığı düşünülmektedir. Yapının 1584 yılına kadar zaviye olarak kullanıldığı Abdurrahman İbrahim’in⁽³⁾ de şeyhlik yaptığı bilinmektedir (Uğur vd. 1934: 50). Orada yaşayan yaşlı insanlar hankâhın 1945-50’li yıllara kadar mescit olarak kullanıldığını hatırladıklarını ifade etmektedirler (Esirgenler: 2011).

Hankâha doğudaki klasik Selçuklu taç kapısından girilmektedir. Taç kapının iki yanında dükkânlar yer verilmiştir. Üçü kuzeyinde, ikisi güneyinde olmak üzere beş dükkânın bu cephe üzerinde yer almasıyla cephedeki simetriyi bozulmuştur. Yapı tamamen incelendiğinde, tıpkı bir Rönesans yapısı gibi oldukça simetrik. Dolayısıyla dükkânlardan kuzeyde yer alan üçüncü dükkân, kanımızca sonradan eklenmiştir. Günümüzde herhangi bir izi olmayan; fakat kaynaklarda kapının sağ tarafında bir türbeden bahsedilmektedir⁽⁴⁾ (Uğur vd 1934: 47).

Türbe: Türbe, külliye tasarımı caminin güney duvarına bitişik konumdadır ve cami ile hankah arasında yer alır. Türbeye, caminin güney duvarındaki hacet penceresinin yan tarafındaki küçük bir açıklıkla, türbenin batı duvarındaki bahçeye açılan bir kapı ve hankahın kuzeydoğusundaki bir holde yer alan bir kapıyla da giriş sağlanır.

Türbe, ilkin Sahip Ata’nın iki oğlu Taceddin Hüseyin ve Nasreddin Hasan’ın, Akşehir Kozağaçta, Karamanoğlu Mehmet Bey’le yapılan savaş sonucu (1277) şehit düşmesi üzerine 1277–1278 yıllarında inşa edilmiştir⁽⁵⁾ (Önder 1962: 221). Daha sonra Sahip Ata burayı aile kabristanına çevirmek isteyince eski türbenin temelleri üzerine 1283 yılında bugünkü türbe inşa edilmiştir. Bu yapım tarihi, kubbenin oturduğu kemerin iç yüzündeki ayet kuşağının bitiminde yazmaktadır. Burada “*Şu mübarek imaret 682 (1283 M.) senesi Muharreminin iptidasında tecdit edildi*” ifadesi yazılıdır (Önder 1962: 91).

Türbe dikdörtgen bir alanı kaplamaktadır. Sivri kemerli bir atkıyla kare bir mekân oluşturularak üzeri kubbe ile kapatılmıştır. Yapı malzemesi olarak tuğla kullanılmış; kemer açıklıklarının kenarlarında kesme taş kullanılmıştır. Lahitlerin olduğu kare alan kubbeli olup kubbeye geçiş Türk üçgenleri ile oluşturulmuştur. Kenarda kalan dar hol şeklindeki alan tonozla kapatılmıştır. İç mekânın aydınlatılması batıdaki kapının üzerindeki bir pencere, güneyde yer alan hacet penceresi ve onun üzerinde yer alan sivri kemerli pencere, caminin güney duvarındaki hacet penceresi ve tonozlu koridor şeklinde kalan alanın duvarında ki kare bir pencere ve onun üstünde yer alan sıralı dört küçük pencere ile sağlanmıştır. Türbe iki katlıdır ve alt kısımda cenazelik kısmı yer almaktadır. Üç metre aşağısı ise bir kapıdan girilen tonozla mekânı oluşturmaktadır. Bu mekânın üstünde ziyaretgâh vardır.

Hamam: Hamam, külliye içerisinde, hankâhın yol aşırı karşısında yer almaktadır. Yapım tarihi ve mimarı bilinmemektedir. Hamamın Kırşehir Cacabey Vakfiyesinde (1272 M.) zikrediliyor olması, bu tarihten öncesine ait olduğunu gösterir (Yavaş 2007: 91). Muhtemelen caminin inşaatıyla birlikte başlaması ihtimali yüksektir.

Hamam farklı tarihlerde onarım görmüştür. İlk belge 1570 tarihli olup bunun dışında 1848, 1960-62 yıllarında da onarımlar görmüştür. Sahip Ata’nın, hamam suyunun temini için Meram Çayı’ndan üstü açık bir kanal ve arkla ayrılan ve Şehir (Sahipata) Irmağı adı verilen suyunu yaptırdığı; ayrıca hamamın yakından geçen bir kanaldan su deposuna

3. “Bahrülülûm” isimli tefsirin sahibi olup, Konya doğumlu bir velidir.

4. M. Ferit ve M. Mesut’un Sahip Ata ile Oğullarının Hayat ve Eserleri isimli kitabında bu türbenin “Konya hâdisi-i malûmesinde şehit düşen Konya kaymakamı Eminettin Mikâil olması maznundur” diye belirtmektedir.

5. 1277 yılında memluklu sultanı Baybars’ın Kayseri’yi işgal etmesi üzerine Süleyman Pervane III. Gıyaseddin Keyhüsrev’i Tokat’a kaçıtır. Ermenek’te yarı hüküm süren Karamanoğlu Mehmet Bey bu karışıklıktan istifade ederek Selçuklu ailesine mensup olduğunu iddia eden Cimri lakabıyla bilinen Gıyaseddin Siyavuşla birlikte 1277 (1275 İbrahim Hakkı Konyalı bu olayın 1275 yılında olduğunu söylemektedir. Hatta Konya zapt edilince bastırılan sikkelerden bulunmuş olup sikke üzerinde 1275 tarihi olduğunu söylemektedir. Ancak bugün bu sikke bulunmayıp genel anlamda tarihçiler 1277 tarihini zikrettiği için biz bu tarihi kullanacağız.) Mayıs ayında Konya’ya zapt etmişlerdir. Cimri kendi adına sikke bastırması hutbe okutmuştur. Karamanoğlu Mehmet Bey de veziri olmuştur. Bunun üzerine Sahip Ata’nın iki oğlu Konya üzerine yürümüştür. Akşehir Kozağaç Köyü civarında yapılan kanlı savaşta Karamanoğlu taraftarları yenilgiye uğratılmıştır. Bu savaşta Sahip Ata’nın iki oğlu Taceddin Hüseyin ve Nasreddin Hasan şehit olmuştur.

dolaplarla su taşındığı belirtilir (Yavaş 2007: 91).

Erkekler ve kadınlar bölümü olmak üzere çifte hamam olarak inşa edilmiştir. Erkekler bölümüne batı yönündeki duvarın kuzey köşesinde açılmış kare açıklıktan girilmektedir. Buradan soyunmalık bölümüne geçilmektedir.

Külhan bölümü düz ve sade ele alınmıştır. Üzeri düz damla örtülüdür. İç kısımdan merdivenle cehen-nemlik kısmına inilmektedir. Kadınlar bölümü erkekler kısmının aynısı olarak ele alınmıştır. Tek fark, mekânların ebatlarının değişik olmasıdır. Yapıda herhangi bir süslemeye yer verilmemiştir.

Çeşme ve Dükkânlar: Hankâhın doğu duvarında, taş kapının güneyinde iki; kuzeyinde üç olmak üzere toplam beş dükkâna yer verilmiştir. Dükkânlar 2.50 m. genişliğindedir ve 1.50m. derinliğe sahiptir. Dükkânlar 3.15 m. yüksekliğinde basık kemerle dışa açılmaktadırlar. Dükkânların arka duvarında kullanılan malzeme taş olup bu taşların üzeri sıvanmıştır. Kemer ve cephe yüzlerinde tuğla kullanılmıştır.

Çeşme dikdörtgen formda olup 3.80m. x 2.80 m. ebatlarında ele alınmıştır. Dikdörtgen form dışı hafif taşıntı yapan bir saçakla sonlanmaktadır. Ön

yüzde, sivri kemer içerisine alınmış aynalık kısmında su bağlantı kanalı yer almaktadır. Ön kısmında yalak kısmı yer alır. Süslemesiz ele alınan çeşmede yapı malzemesi moloz taş ve yer yer kesme taştır.

Sahip Ata Vakıf Müzesi:

Anadolu Selçuklu dönemine has firuze, patlıcan moru, kobalt mavisi çinilerle kaplı, başlı başına bir anıt müze konumunda olan Sahip Ata Vakıf Müzesi'nde; Konya, Karaman ve Aksaray'da bulunan, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı cami ve mescitlerden getirilen tarihi eser niteliği kazanmış teberukat eşyalarından örnekler sergilenmektedir. İkiyüz kadar objenin sergilendiği eser grupları içerisinde Konya Alâeddin Camii'nden getirilen halı ve kilim örnekleri vardır. Bunlar Konya ve çevresine ait dokumalar olup XVII., XVIII., ve XIX. yüzyılların dönem özelliklerini yansıtmaktadırlar. Bu eserler Türk kültürünü ve yöresel özellikleri taşıyan desenlerle işlenmiş ve dokunmuştur. Bölgeye göre tasarlanmış şekillerin işlendiği eserlerde; eli belinde, koçboynuzu, kurtağzı, su yolu, tarak, testere dişi, el, ok başı, bukağı, sandık gibi motiflerinin yanı sıra akrep ve kuş figürlerine de yer verilmiştir. Aynı grup içerisinde bulunan Lâdik Seccadeleri görülmeye değer niteliktedir.

Sahip Ata Vakıf Müzesi Dış Görünümü

El yazması eserler içerisinde; Kur'an-ı Kerimler, Fa-tiha Tefsiri, Delâ'ilü'l-Hayrat ve muhtelif dinî eserlere ait yazmalar bulunmaktadır. Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait eserler, farklı hattat ve müzehhiblerin elinden çıkmışlardır. Oldukça güzel örneklerin yer aldığı nesih ve sülüs hatlarla yazılmış tezhipler, dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Yine XVIII. yüzyıla ait eserlerde batı etkili tezhip süslemeleri yer almaktadır. Eserlerin ciltlerinin genelinde deri üzerlerinde geometrik, bitkisel ve altın kakmalı süslemeler yer almaktadır. Ayrıca Delâ'ilü'l-Hayrat içerisinde Kâbe ve Mescid-i Nebvî'nin minyatürleri göz kamaştırmaktadır. Kitabesinde; Sadrettin Konevî'ye ait olduğu düşünülen Selçuklu döneminden kalan Kur'an-ı Kerim hat ve tezhibiyle görülmeye değerdir.

Müze de farklı dönemlere ait şamdanlar yer almaktadır. Değişik vakıf camilerinden getirilen, XVIII. ve XIX. yüzyıllara ait, piriç ve bakırdan yapılmış örnekler dövme tekniğinde yapılmıştır. Farklı biçimlerde tasarlanan eserlerin içerisinde ejder figürlü kulplara sahip şamdanlar, bitkisel süslemeleri üzerinde barındıran şamdanlar yer almaktadır. Madeni eserler içerisinde şamdanlardan başka; şifa tasları, kandiller, buhurdanlık, gaz lambaları, kılıç ve maden eritme potaları bulunmaktadır. Hepsi ayrı bir güzellikte olan bu eserlerden özellikle görülmeye değer olanları 15 ve 18 numaralı envantere kayıtlı şamdanlardır. Şamdanların kulpları ejder başlıklı olup gövde üzerinde bitkisel motif ve Osmanlı arması yer almaktadır. Diğer yüzünde ise bitkisel zemin üzerinde yazılara yer verilmiştir.

Hiç şüphesiz müze de dikkati çeken örneklerin yer aldığı grup da ahşap eserlerdir. Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemine ait örnekler farklı tekniklerde yapılmıştır, üzerlerinde bitkisel, geometrik ve yazı ile oluşturulmuş süslemeler yer almaktadır. Kündekari, oyma ve şebekeli oyma tekniğinde yapılmış eserlerin üzerinde yer alan süslemelerden; bitkisel olanlarda palmet ve ruminin farklı şekilleri işlenirken, geometrik süslemelerde yıldız, beşgen, altıgen ve çokgenlerden oluşan geçme kompozisyonlar kullanılmıştır. Ahşap eserler içerisinde; kapı ve pencere kanatları, kapı panoları, vaaz kürsüleri, sandık, tavan göbeği ve rahle gibi örnekler yer almaktadır. Kündekari tekniğinde yapılan Sahip Ata Külliyesine ait kapılar ve Beyşehir Eşrefoğlu Camine ait vaaz kürsüleri dönemin en seçkin örnekleri arasında gösterilebilecek eserlerdendir.

Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait taş, çini ve alçı eserler de müze de yer almaktadır. Vakıf eserlerinin restorasyonu sırasında zeminden çıkan veya restorasyonda kullanılmayan parçalar müze de konservasyonları yapılarak sergilemektedir. Çini

eserler içerisinde değişik geometrik ve bitkisel süslemelerin yanı sıra, koşan geyik ve raks eden kadın figürleri de yer almaktadır. Alçı eserlerde de bitkisel ve geometrik süslemelerin yanı sıra çift başlı kartal figürü yer almaktadır. Taş eserler içerisinde ise; mimari parçalar (sütun, mukarnas parçası) mezar başı kitabesi ve serpuş ve kitabe parçası bulunmaktadır.

Müze de sergilenen bir diğer grup ise, arşiv vesikaları ve hat levha eserlerdir. Osmanlı son dönem hat örneklerinin yer aldığı hat eserler, ayet, hadis, Hz. Peygamber'in ve Hz. Mevlana'nın isimleri ile yazılmış örnekler yer almaktadır. Hat örneklerin kimi ahşap üzerine boyama ve kakma; bez üzerine astar veya iplikle işleme şeklinde tasarlanmıştır. Arşiv vesikaları içerisinde ise Sultan III. Selim ve Sultan Abdülaziz'in tuğralarının yer aldığı vakfiye, ferman ve beratlar yer almaktadır. Ayrıca Hz. Mevlana'nın anesi için yazılmış bir de methiye yer almaktadır. Bu eserlerin dışında müze de; oldukça ilgi çeken yer ve duvar saati örneklerinin yanı sıra Tekke Sancağı, Kapılık (Sera Perde) ve keçe seccade ve Sakalı Şerif, Kâbe örtüsü gibi kutsal emanetlerde bulunmaktadır.

Sahip Ata Vakıf Müzesi
Vaaz Kürsüsü

KAYNAKLAR

- Akok, M. (1972). "Konyada Sahip Ata Hanikah Caminin Röleve ve Mimarisi", *Arkeoloji Dergisi*, 1972/2 (XIX), 5-38.
- Baykara, T. (1998). *Türkiye Selçuklular Devrinde Konya*, Konya: Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü.
- Esirgenler, A. (2011). *Cami Cemaatinden ve Mahalle Sakinlerinden*.
- Karpuz, H. (2004). *Anadolu Selçuklu Mimarisi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları.
- Konyalı, İ.H. (1964). *Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Tarihi*, Konya: Konya Belediyesi.
- Önder, M. (1962). *Mevlana Şehri Konya*, Konya: Yeni Kitap Basımevi.
- Önge, Y. (1984). "Konya Sahip Ata Hankahı", *Suut Kemal Yetkin'e Armağan*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınevi.
- Uğur, M. F. - Komman, M. M. (1934). *Sahip Ata ile Oğullarının Hayat ve Eserleri*, İstanbul: Türkiye matbaası.
- Yavaş, A. (2007). *Anadolu Selçuklu Veziri Sahip Ata Fahreddin Ali'nin Mimari Eserleri*, Ankara: (Doktora Tezi).

EKLER

Sahip Ata Türbesi

Sahip Ata Vakıf Müzesi İç Görünüm

Sahip Ata Vakıf Müzesi İç Görünüm

Sahip Ata Vakıf Müzesi İç Görünüm

Sahip Ata Vakıf Müzesi İç Görünüm (Halı ve Kilimler)